

TISKOVÁ ZPRÁVA

Na lýkožrouta platí i obyčejná voda aneb netradiční metody v boji proti kůrovcům

Strnady – 9. června 2015 - V krizových situacích, například po rozsáhlých větrných kalamitách, mohou snížit riziko napadení lesů kůrovcem netradiční metody v ochraně lesa. Jejich cílem je snižovat nepříznivé důsledky nedostatečného odbytu dřeva, které bylo v lesích sice zpracováno, ale ponecháno na skládkách a hrozilo by jeho napadení lýkožroutem smrkovým, následně pak i napadení okolních stojících, nepoškozených stromů.

Netradiční způsoby boje s lýkožroutem ověřili vědečtí pracovníci útvaru Lesní ochranné služby (LOS) Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i. Závěry jejich experimentu vyznívají veskrze příznivě. Testovali tato tři opatření:

- použití sítí Storanet® při ochraně skládek;
- ochrana skládek skrápěním vodou;
- ošetření skládek insekticidy.

Doprovodným problémem v ochraně lesa jsou těžební zbytky, které mohou sloužit pro namnožení lýkožrouta lesklého. Proto byl sledován také vliv štěpkování na úmrtnost tohoto kůrovce. Dále výzkumníci zjišťovali atraktivitu dříví zpracovaného harvestory.

„Všechny tyto metody mohou eliminovat rozvoj kůrovcové gradace, ale vždy při dodržení tří základních principů. Patří mezi ně preventivní odstraňování vhodného materiálu pro namnožení lýkožrouta (polomy, vytěžené dřevo). Dále důsledné vyhledávání a následná včasná a účinná asanace (chemická nebo mechanická) a do třetice dočišťování ohnisek žíru pomocí lapáků, otrávených lapáků nebo feromonových lapačů,“ vyjmenoval důležité postupy v boji proti lýkožroutu Petr Zahradník z LOS.

Celkový pohled na skládky ošetřovaných vodou na sádkách ve Chvalšínách

Zatímco použití sítí Storanet® je v ochraně lesa proti lýkožroutu smrkovému novinkou, zbývající metody byly již v historii použity. V rámci potřeby ochrany značného množství vytěženého dříví v kůře po větrných kalamitách bylo i v minulosti třeba řešit jeho ochranu proti napadení lýkožroutem smrkovým, případně zamezit dokončení jeho vývoje. Již v 80. letech minulého století bylo v souvislosti s orkány Viviant a Lothar řešeno využití skrápění skládek vodou, a to zejména v Německu.

Experimenty řešitelů z LOS měly objasnit použitelnost těchto netradičních metod, které jsou často velmi náročné na technické podmínky (zejména zdroj vody, přístup k elektrické energii, manipulace se sítěmi atd.).

Současně řešili problematiku atraktivity dřeva zpracovaného stroji (harvestory), kdy docházelo ke značnému poškození kůry a k rychlému vysychání jejich zbytků na zpracovaném dřevě. „Harvestory mají v současné době velký význam při zpracování rozsáhlých polomů a výše uvedená skutečnost může mít značný vliv na rozvoj populace lýkožrouta smrkového,“ vysvětlil Zahradník.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

A jaké jsou tedy výsledky?

Účinnost insekticidní sítě Storanet® byla 100%.

Jde o zcela novou technologii, kdy sítě Storanet® byly vyvinuty a používány v tropických oblastech proti komárům, aby se zabránilo šíření malárie. Nacházejí však i širší uplatnění. Je třeba pouze dořešit ekonomickou efektivitu (cenu vlastní sítě a ohodnocení nákladů za její aplikaci). Ve výjimečných případech však své uplatnění jistě nalezne.

Ochrana skládek vodou, a to jak preventivně, tak i v případě její aplikace těsně po náletu, je schopna prakticky zamezit náletu lýkožrouta smrkového na skladované dříví, resp. neumožnit, až na nepatrné výjimky, dokončení vývoje lýkožroutů již na skládku nalétnutých.

Je tedy možné konstatovat, že tato metoda, přes své technické (zdroj vody a elektrické energie) a s tím spojené ekonomické potíže, je z pohledu ochrany lesa proti lýkožroutu smrkovému efektivní.

U menších skládek je asanace insekticidy před výletem brouka dospělců možná, i když nedosahuje plné účinnosti jako v případě asanace jednotlivých kmenů.

Stromy s větším poškozením kůry po zpracování harvestory se v experimentech nejevily jako atraktivní a nebyly napadeny. Při jejich zatraktivnění feromonovými odparníky však k náletu došlo.

Těžební zbytky na pasekách nepředstavují riziko pro namnožení lýkožrouta smrkového. Nebylo zjištěno jejich napadení ani v přirozených podmínkách, ani v případě zatraktivnění plochy s výskytem těžebních zbytků feromonovým odparníkem.

Štěpkování nehroubí se z hlediska ochrany proti lýkožroutu lesklému (*Pityogenes chalcographus* L.) jeví jako velmi účinná metoda.

Poznámka:

Lýkožrout smrkový – *Ips typographus* (L.) (Coleoptera: Curculionidae: Scolytinae) patří mezi nejvýznamnější škůdce smrkových porostů střední a severní Evropy. V poslední době, v souvislosti s orkány Kyrill, Emma a dalšími, se objevuje celá řada doplňkových metod, jež by měly eliminovat nepříznivé důsledky nedostatečného odbytu dřeva. Obdobné problémy byly řešeny v podobných souvislostech v rámci jiných rozsáhlých kalamit i v Německu, Švýcarsku či Francii (např. po orkánech Vivian, Lothar, ale také Kyrill, Emma a řadě dalších). Tyto metody nemají ambice stát se tradiční součástí obranných opatření, ale ve výjimečných případech, zejména po rozsáhlých větrných kalamitách, by mohly ochranu lesa významně zefektivnit.

Podrobné informace o netradičních metodách ochrany lesa před kůrovcovitými jsou zveřejněny ve Zprávách lesnického výzkumu 1/2015. Článek je ke stažení zde: http://www.vulhm.cz/zlv_online&rok=2015&cislo=1

Kontakt:

Doc. Ing. Petr Zahradník, CSc., Ing. Marie Zahradníková
Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.
Útvar Lesní ochranné služby
Strnady 136, 252 02 Jíloviště
e-mail: zahradnik@vulhm.cz, zahradnikova@vulhm.cz